

Αδέλφια: Σχέσεις αγάπης και ανταγωνισμού

Γενικά

Αδέλφια «ανταγωνιστές»,

αδέλφια σε «πόλεμο»! Και σχεδόν στα κρυφά, οι γονείς συνένοχοι. Και κάπου εκεί αναρωτιόμαστε οι γονείς, πώς θα καταφέρουμε να αυξήσουμε την αξία αυτών των στιγμών «εκεχειρίας»; Πως θα τις ερμηνεύσουμε; Πρόκειται γι' αυτό που λέμε «το αίμα νερό δεν γίνεται» ή μήπως είναι η τυπική συμπεριφορά όλων των μικρών

παιδιών.

Ατμόσφαιρα σεβασμού

Είναι δυνατό να υπάρξει σεβασμός και ισορροπία ανάμεσα στα αδέλφια. Το κλίμα αυτό διαμορφώνεται, ενισχύεται ή καταργείται από την διαπαιδαγώγηση και από τη συμπεριφορά των ίδιων των γονιών. Έτσι λοιπόν, η ατμόσφαιρα σεβασμού ανάμεσα στα αδέλφια είναι εφικτή μόνον εφόσον καλλιεργηθεί πρωτύτερα από τους ίδιους τους γονείς. Πολύ συχνά το υποσύστημα των αδελφών είναι αρκετά συμπλεγματικό αναφορικά με το σχεσιακό δυναμικό τους, γεγονός που βρίσκει τους γονείς έκπληκτους και απορημένους για τους λόγους που συμβαίνει αυτό. Η απάντηση βρίσκεται στην ίδια τη συμπεριφορά τους η οποία υπήρξε και συνεχίζει να υπάρχει καθοριστική. Η έλλειψη του σεβασμού μέσα στα αδέλφια αντανακλά την έλλειψη του σεβασμού στην μοναδικότητα του κάθε παιδιού ξεχωριστά από τους γονείς του.

Όταν τα παιδιά έχουν μια καλή εικόνα του εαυτού τους και αισθάνονται ότι οι γονείς τους τα αγαπούν γι' αυτό που είναι και όχι βέβαια γι' αυτό που θα μπορούσαν να είναι, οπλίζονται με την δυνατότητα και τη δεξιότητα να έχουν υγιείς και ισορροπημένες σχέσεις με τα αδέλφια τους αρχικά, αλλά και με άλλους ανθρώπους με τους οποίους θα σχετιστούν στη ζωή τους στη συνέχεια.

Στην πράξη, τα παιδιά που γίνονται αποδεκτά με την μοναδικότητά τους, έχουν πολλές πιθανότητες -αν όχι να ξεπεράσουν- τουλάχιστον να μετριάσουν αυτές τις συγκρούσεις, οι οποίες αναπόφευκτα χαρακτηρίζουν την σχέση των αδελφών. Το ζήτημα είναι σε πόσο βαθμό θα την χαρακτηρίζουν.

Είναι εφικτό να υπάρξουν στιγμές πραγματικής σύμπνοιας, με χάρδια και στοργική συμπεριφορά. Αυτό σημαίνει ότι οι καλά οργανωμένοι και ισορροπημένοι γονείς έχουν ξεχωρίσει τα χαρακτηριστικά του κάθε παιδιού, και με το σεβασμό της προσωπικότητάς τους έχουν πετύχει να κάνουν τα παιδιά τους να ζουν αρμονικά μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί μία προσωπική επιτυχία του γονικού ρόλου τους. Δίνοντας στα παιδιά τις ίδιες ευκαιρίες αλλά όχι και τα ίδια, πανομοιότυπα πράγματα επιτρέπουν την ύπαρξη ισότητας και προώθησης της διαφορετικότητας και της αυτονομίας του εκάστοτε παιδιού. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί το κλειδί που εγγυάται καλές σχέσεις μεταξύ των μικρών σας. Αν σε μια οικογένεια τα δύο αδέλφια αισθάνονται ότι τα υπολογίζουν και τα αγαπούν το ίδιο, είναι εύκολο να γίνουν φίλοι. Το σημαντικό είναι οι γονείς να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά του κάθε παιδιού και να σέβονται τόσο την προσωπικότητά του όσο και την διαφορετικότητά του. Η πραγματική πρόκληση είναι να αποδέχονται τα παιδιά τους με τον ίδιο τρόπο ανεξαιρέτως ικανοποίησης των προσδοκιών τους. Για παράδειγμα, συνήθως στην προσπάθειά τους να ξεχωρίσουν, τα παιδιά

διαφοροποιούνται ως προς τους ρόλους τους μέσα στο ίδιο το σύστημα των αδελφών. Έτσι, όταν εντοπίζουν ότι ο αδελφός/ή είναι καλός σε έναν τομέα, οι ίδιοι προσπαθούν να μην είναι στον ίδιο τομέα και ταυτόχρονα να είναι σε άλλους. Εκεί χρειάζεται η αναγνώριση, η αποδοχή και κατανόηση των γονιών ανεξάρτητα από το ποιος τομέας είναι σημαντικός για τους ίδιους. Είναι απαραίτητο να ενισχύουν και να ενθαρρύνουν τα επιτεύγματα των παιδιών τους ισόποσα, χωρίς να τα αξιολογούν αναφορικά με τις δικές τους απαιτήσεις. Κάτι τέτοιο οδηγεί στο να αποδέχονται για παράδειγμα το «καλό παιδί», απλά και μόνο γιατί ανταποκρίνεται στις δικές τους επιθυμίες και ταυτόχρονα να καλλιεργούν ένα κλίμα ανταγωνισμού ανάμεσα στα αδέλφια.

Η απουσία του ανταγωνισμού και η ενίσχυση της συναισθηματικής έκφρασης Πρόκειται για ένα δύσκολο επίτευγμα, που δεν γίνεται με λύσεις του τύπου «όσες καραμέλες θα δώσω σε σένα, τόσες θα δώσω και στον αδελφό σου» ή «ένα παιχνίδι σε σένα, το ίδιο και στον αδελφό σου». Αναμφίβολα, η άφιξη ενός μικρού αδελφού δημιουργεί αναστάτωση και αποσταθεροποίηση των σχέσεων και ίσως αυτό να εκδηλωθεί με επιθετικότητα από την πλευρά του μεγαλύτερου παιδιού. Αυτό, όμως, πρέπει να αντιμετωπιστεί από τους γονείς σαν μια υγιής και απαραίτητη αυτοεπιβεβαίωση του παιδιού. Χρειάζεται να ακούμε και αυτήν την πλευρά των παιδιών μας και να μην την ενοχοποιούμε, ούτε να τα εξαναγκάζουμε να «συμπαθήσουν» ή να «αγαπήσουν» τα αδέλφια τους καθώς δεν αντέχουμε οι γονείς το κόστος του να μην συμβεί κάτι τέτοιο. Χρειάζεται να έχουμε υπομονή, και να προωθούμε την έκφραση των αρνητικών συναισθημάτων των παιδιών μας, δίνοντας χρόνο να αλλάξουν μόνα τους.

Η αυτοπεποίθηση των γονέων και η σιγουριά τους σε αυτό το σημείο βοηθά σημαντικά καθώς μεταδίδει το μήνυμα ότι «τα πράγματα θα αλλάξουν αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι κακό για σένα, ή για μας. Μπορούμε να συνυπάρξουμε όλοι μαζί ευχάριστα».

Η προώθηση του ανταγωνισμού, της ανασφάλειας και της ενοχής μπορεί να οδηγήσει σε δυσλειτουργικές σχέσεις μέσα στην οικογένεια.

Συνοψίζοντας, για να αποβληθεί η οποιαδήποτε ζήλια ανάμεσα στα αδέλφια χρειάζεται να εκτονωθεί και όχι να επικαλύπτεται, να επισκιάζεται ή να ενοχοποιείται. Βοηθήστε το παιδί σας να κατανοήσει τι αισθάνεται και για ποιο λόγο το αισθάνεται – ρωτήστε το και συζητήστε μαζί του χωρίς πρέπει.

Άραγε η διαφορά του φύλου παίζει κι αυτή κάποιο καθοριστικό ρόλο στην σχέση μεταξύ των αδελφών; Σ' αυτή την περίπτωση τα παιδιά αντικατοπτρίζουν την συμπεριφορά των ενηλίκων. Αν ένα παιδί ζει σε μια οικογενειακή ατμόσφαιρα, η οποία χαρακτηρίζεται από πεπαλαιωμένα κοινωνικά μοντέλα (μ' έναν πατέρα που αρνείται να ανακατευτεί με δουλειές του σπιτιού και περιμένει τα πάντα από την

σύντροφό του), υπάρχουν πολλές πιθανότητες να εφαρμοστούν από το παιδί αυτές οι συμπεριφορές και στο μικρότερο αδελφάκι, ειδικά αν είναι και κοριτσάκι. Αυτός πάντως είναι ένας κίνδυνος, που δεν υφίσταται, όταν οι γονείς έχουν ξεκαθαρισμένους ρόλους, αλλά συγχρόνως, αρμονικές, ισότιμες και συμπληρωματικές σχέσεις.

Ο τρόπος που αγαπιούνται είναι ο τρόπος που αγαπάω

«Κοιτάξτε τα πως αγαπιούνται; Δεν μπορώ να το πιστέψω» λένε οι γονείς όταν ανακαλύπτουν τα παιδιά τους να εκδηλώνουν την στοργή τους, το ένα προς το άλλο. Μια συμπεριφορά τόσο σπάνια, που τους αφήνει έκπληκτους. Αυτό όμως που κάνει μεγαλύτερη εντύπωση είναι ότι ο τρόπος που εκδηλώνονται αυτές οι μικρές τρυφερές χειρονομίες αντανακλά το πρότυπο μάθησης από τους γονείς – κυρίως μέσω της μίμησης της συναισθηματικής έκφρασης. Τα παιδιά που φοβούνται να το εκδηλώσουν άμεσα, ίσως είχαν πρότυπο γονείς που ήταν αρκετά ενοχοποιημένοι αναφορικά με την εκδήλωση των συναισθημάτων (π.χ σημαίνει αδυναμία, είναι υπερβολικό, οι άντρες δεν αγκαλιάζονται – σε αυτό το σημείο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και τα στερεότυπα γύρω από το φύλο του κάθε παιδιού που φέρουν οι γονείς και η επίδρασή τους στην ψυχοσυναισθηματική διάπλαση των παιδιών – κλπ.).

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η τρυφερότητα μαθαίνεται στα παιδιά και για να τα βοηθήσουμε να είναι πιο τρυφερά στην αδελφική τους σχέση χρειάζεται να είμαστε και εμείς πιο τρυφεροί τόσο με τα ίδια όσο και με τα δικά μας αδέλφια.

Με την συνεργασία της κας Δήμητρας Μιχαλοπούλου (ψυχολόγος, BSc πανεπιστήμιο Κρήτης, www.psychologosonline.blogspot.gr)

Από: Νινέττα Φαφούτη

Πηγή: imommy.gr